॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

आपं उन्दन्तु जीवसें दीर्घायुत्वाय वर्चम् ओषंधे त्रायंस्वैन्ड् स्विधिते मैन रे हिर्सीर्देवश्रूरेतानि प्र वंपे स्वस्त्युत्तराण्यशीयाऽ-ऽपों अस्मान्मातरः शुन्धन्तु घृतेनं नो घृतपुर्वः पुनन्तु विश्वंमस्मत्प्र वंहन्तु रिप्रमुदाभ्यः शुचिरा पूत एमि सोमंस्य तुनूरंसि तुनुवं मे पाहि महीनां पयोऽसि वर्चोधा असि वर्चो (१)

मियं धेहि वृत्रस्यं क्नीनिकाऽसि चक्षुष्पा असि चक्षुंर्मे पाहि चित्पतिंस्त्वा पुनातु वाक्पतिंस्त्वा पुनातु देवस्त्वां सिवता पुनात्विद्धंद्रेण प्वित्रंण् वसोः सूर्यस्य रिष्टमिभ्स्तस्यं ते पिवत्रपते प्वित्रंण् यस्मै कं पुने तच्छंकेयमा वो देवास ईमहे सत्यंधर्माणो अध्वरे यद्वों देवास आगुरे यिज्ञंयासो हवांमह् इन्द्रांग्री द्यावांपृथिवी आपं ओषधीस्त्वं दीक्षाणामिधंपतिरसीह मा सन्तं पाहि॥ (२)

वर्च ओषधीरष्टौ चं॥

[8]

आकूँत्यै प्रयुजेऽग्नये स्वाहां मेधायै मनंसेऽग्नये स्वाहां दीक्षायै तपंसेऽग्नये स्वाहा सरंस्वत्यै पूर्णोऽग्नये स्वाहाऽऽपों

देवीर्बृहतीर्विश्वशम्भुवो द्यावापृथिवी उर्वन्तरिक्षं बृहस्पतिनी ह्विषां वृधातु स्वाहा विश्वे देवस्यं नेतुर्मर्तोऽवृणीत सुख्यं विश्वे राय इंषुध्यसि द्युम्नं वृंणीत पुष्यसे स्वाहंख्स्मियोः शिल्पें स्थस्ते वामा रंभे ते मां (३)

दक्षं वरुण स॰शिंशाधि ययाऽति विश्वां दुरिता तरेम सुतर्माणुमधि नाव र रुहेमोर्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदा ऊर्जं मे यच्छ पाहि मा मा मां हि रसीर्विष्णोः शर्मासि शर्म यर्जमानस्य शर्म मे यच्छ नक्षंत्राणां माऽतीकाशात् पाहीन्द्रंस्य योनिंरसि (४)

पातुमाऽस्य युज्ञस्योदचं इमां धियु शिक्षंमाणस्य देव ऋतुं

मा मां हि सीः कृष्ये त्वां सुसस्यायें सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषं-धीभ्यः सूपस्था देवो वनस्पतिंरूर्ध्वो मां पाह्योदचः स्वाहां यज्ञं मनेसा स्वाहा द्यावापृथिवीभ्या इस्वाहोरोर्न्तरिक्षाथ्स्वाहां युज्ञं वातादा रंभे॥ (५)

दैवीं धियं मनामहे सुमृडीकाम्भिष्टंये वर्चीधां यज्ञवाहसः सुपारा नो असुद्वशें। ये देवा मनोजाता मनोयुर्जः सुदक्षा दक्षंपितार्स्ते नंः पान्तु ते नोंऽवन्तु तेभ्यो नम्स्तेभ्यः स्वाहाऽग्ने

त्व र सु जांगृहि व्य र सु मंन्दिषीमहि गोपाय नः स्वस्तयें प्रबुधे नुः पुनर्ददः। त्वमंग्ने व्रतपा असि देव आ मर्त्येष्वा। त्वं (६)

युज्ञेष्वीड्यं ॥ विश्वं देवा अभि मा माऽवंवृत्रन् पूषा सुन्या सोमो राधंसा देवः संविता वसौर्वसुदावा रास्वेयंथ्सोमाऽऽभूयों भर मा पृणन्पूर्त्या वि रांधि माऽहमायुंषा चन्द्रमंसि मम भोगांय भव वस्नंमिस मम भोगांय भवोस्राऽसि मम भोगांय भव हयोंऽसि मम भोगांय भव (७)

छागोंऽसि मम भोगांय भव मेषोंऽसि मम् भोगांय भव वायवें त्वा वर्रणाय त्वा निर्ऋत्यै त्वा रुद्रायं त्वा देवीरापो अपां नपाद्य ऊर्मिर्हंविष्यं इन्द्रियावाँन्मदिन्तंमस्तं वो माऽवंक्रमिषमच्छिन्नं तन्तुं पृथिव्या अनुं गेषं भुद्राद्भि श्रेयः प्रेहि बृहस्पतिः पुरपुता ते अस्त्वथेमवं स्य वर आ पृंथिव्या आरे शत्रूंन् कृणुहि सर्ववीर एदमंगन्म देवयर्जनं पृथिव्या विश्वे देवा यदर्जुषन्त पूर्व ऋख्सामाभ्यां यर्जुषा सन्तरंन्तो रायस्पोषेण समिषा मंदेम॥ (८)

इयं ते शुक्र तनूरिदं वर्चस्तया सं भेव भ्राजं गच्छ जूरेसि धृता मनसा जुष्टा विष्णंवे तस्यास्ति सत्यसंवसः प्रस्वे वाचो युत्रमंशीय स्वाहां शुक्रमंस्युमृतंमिस वैश्वदेव हिवः सूर्यस्य चक्षुराऽरुंहमुग्नेरुक्ष्णः कुनीनिंकां यदेतंशिभिरीयंसे भ्राजंमानो

आ त्व॰ हयोंऽसि मम् भोगांय भव स्य पश्चंवि॰शतिश्च॥======[३]

विपश्चिता चिदंसि मुनाऽसि धीरंसि दक्षिणा- (९)

ऽसि यज्ञियांऽसि क्षत्रियाऽस्यदिंतिरस्युभयतंःशीर्ष्णी सा

नः सुप्रांची सुप्रंतीची सं भंव मित्रस्त्वां पृदि बंधातु पूषाऽध्वंनः पात्विन्द्रायाध्यंक्षायानुं त्वा माता मंन्यतामनुं पिताऽनु भाता सग्भ्योऽनु सखा सयूँथ्यः सा देवि देवमच्छेहीन्द्रांय सोम र रुद्रस्त्वाऽऽवंतियतु मित्रस्यं पृथा स्वस्ति सोमंसखा पुनरेहिं सह रुय्या॥ (१०)

वस्व्यंसि रुद्राऽस्यदितिरस्यादित्याऽसि शुक्राऽसि चृन्द्राऽसि बृह्स्पतिंस्त्वा सुम्ने रंण्वतु रुद्रो वस्ंभिरा चिकेतु पृथिव्यास्त्वां मूर्धन्ना जिंघर्मि देवयर्जन् इडांयाः पदे घृतवंति स्वाहा

परितिखित् रक्षः परितिखिता अरातय इदम्हर रक्षंसो ग्रीवा अपि कृन्तामि यौंऽस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमंस्य ग्रीवा (११) अपिं कृन्ताम्यस्मे रायस्त्वे रायस्तोते रायः सं देवि देव्योर्वश्यां

आप कृन्ताम्यस्म रायस्त्व रायस्तात रायः स दाव द्व्यावश्या पश्यस्व त्वष्टीमती ते सपेय सुरेता रेतो दर्धांना वीरं विदेय तर्व सन्दिशि माऽह र रायस्पोषंण वि योषम्॥ (१२)

अस्य ग्रीवा एकान्नत्रिष्ट्शचं॥————[५]

अर्शुनां ते अर्शुः पृंच्यतां पर्रुषा पर्रुग्न्थस्ते काममवतु मदांय रसो अच्युंतोऽमात्योऽिस शुक्रस्ते ग्रहोऽिभ त्यं देवर संवितारंमूण्योः क्विकंतुमर्चाम सत्यसंवसर रब्धाम्भि प्रियं मतिमूर्ध्वा यस्यामतिर्भा अदिंद्युतथ्सवींमनि हिरंण्यपाणिरमिमीत सुऋतुंः कृपा सुवंः। प्रजाभ्यंस्त्वा प्राणायं त्वा व्यानायं त्वा प्रजास्त्वमनु प्राणिहि प्रजास्त्वामनु प्राणेन्तु॥ (१३)

सोमं ते क्रीणाम्यूर्जस्वन्तं पर्यस्वन्तं वीर्यावन्तमभिमाति-

षाह ५ शुक्रं ते शुक्रेणं क्रीणामि चन्द्रं चन्द्रेणामृतंममृतेन सम्यत्ते गौरस्मे चन्द्राणि तपंसस्तन्रंसि प्रजापंतेर्वर्णस्तस्यांस्ते सहस्रपोषं पुष्यंन्त्याश्चर्मेणं पृश्नां क्रीणाम्यस्मे ते बन्धुर्मियं ते रायः श्रयन्तामस्मे ज्योतिः सोमविऋयिणि तमो मित्रो न एहि सुर्मित्रधा इन्द्रंस्योरु मा विश् दक्षिणमुशन्नुशन्त ई स्योनः स्योन इस्वान भ्राजाङ्कारे बम्भारे हस्त सुहंस्त कृशानवेते वंः सोमुऋयंणास्तात्रंक्षध्वं मा वो दभन्न्॥ (१४)

उदायुंषा स्वायुषोदोषंधीना रसेनोत्पर्जन्यंस्य शुष्मेणोदंस्था-

ममृता । अनुं। अवंन्तरिक्षमिनवृह्यदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद् आसीदास्तंभ्राद्यामृंषभो अन्तरिंक्षमिमंनीत वरिमाणं पृथिव्या आसींदृद्धिश्वा भुवनानि सुम्राङ्विश्वेत्तानि वर्रणस्य व्रतानि वर्नेषु व्यन्तरिक्षं ततान् वाज्यवंथ्सु पयो अघ्नियासुं हृथ्सु (१५) ऋतुं वर्रणो वि्क्ष्विंग्निं दिवि सूर्यमदधा्थसोम्मद्रावुदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवंः। दृशे विश्वांय सूर्यम्॥ उस्रावेतं धूर्षाहावनृश्रू अवीरहणौ ब्रह्मचोदंनौ वर्रणस्य स्कम्भंनमिस वर्रणस्य स्कम्भसर्जनमिस प्रत्यंस्तो वर्रणस्य पाशंः॥ (१६)

हृष्य पर्वविश्वा ——[८] प्रच्यंवस्व भुवस्पते विश्वांन्यभि धामानि मा त्वां परिप्री विंदुन्मा त्वां परिपृन्थिनों विदुन्मा त्वा वृकां अघायवो मा गन्धवीं

विदन्मा त्वां परिपन्थिनो विदन्मा त्वा वृकां अघायवो मा गन्धवी विश्वावंसुरा दंघच्छोनो भूत्वा पर्रा पत् यजंमानस्य नो गृहे देवैः सईस्कृतं यजंमानस्य स्वस्त्ययंन्यस्यिष् पन्थांमगस्मिह स्वस्तिगामनेहसं येन विश्वाः परि द्विषो वृणिक्तं विन्दते वसु नमो मित्रस्य वर्रुणस्य चक्षंसे महो देवाय तद्दतः संपर्यत दूरेदृशे देव-जांताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शःसत् वर्रुणस्य स्कम्भनमिस् वर्रुणस्य स्कम्भनमिस्

मित्रस्य त्रयोविश्यतिश्वा——[९]
अग्नेरातिथ्यमंसि विष्णंवे त्वा सोमंस्याऽऽतिथ्यमंसि विष्णंवे
त्वाऽतिथेरातिथ्यमंसि विष्णंवे त्वाऽग्नये त्वा रायस्पोषदाव्ने विष्णंवे
त्वा श्येनायं त्वा सोम्भृते विष्णंवे त्वा या ते धामांनि ह्विषा

त्वा श्येनायं त्वा सोम्भृते विष्णवे त्वा या ते धार्मानि ह्विषा यर्जन्ति ता ते विश्वां परिभूरंस्तु युज्ञं गयुस्फानः प्रतरंणः सुवीरो-ऽवीरहा प्र चरा सोम् दुर्यानदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद् आ (१८)

सींद् वर्रुणोऽसि धृतव्रंतो वारुणमंसि शुंयोर्देवाना ५ सुख्यान्मा

देवानांम्पसंश्छिथ्स्म्ह्यापंतये त्वा गृह्णाम् परिपतये त्वा गृह्णाम् तन्नुन्त्रे त्वा गृह्णामि शाक्र्रायं त्वा गृह्णाम् शक्यन्नोजिंष्ठाय त्वा गृह्णाम्यनांधृष्टमस्यनाधृष्यं देवानामोजोंऽभिशस्तिपा अनिभिशस्ते- उन्यमनुं मे दीक्षां दीक्षापंतिर्मन्यतामनु तपस्तपंस्पित्रश्चंसा स्त्यमुपं गेष सिविते मां धाः॥ (१९)

अर्शुर रेशुस्ते देव सोमाऽऽप्यायतामिन्द्रांयैकधन्विद् आ तुभ्यमिन्द्रंः प्यायतामा त्वमिन्द्रांय प्यायस्वाऽऽ प्यायय

साथीं-श्यानन्द्रः व्यावतामा त्यानन्द्राय व्यावस्थाऽऽ व्यावव साथीं-श्यान्या मेधयाँ स्वस्ति ते देव सोम सुत्यामंशीयेष्टा रायः प्रेषे भगांयुर्तमृतवादिभ्यो नमों दिवे नमेः पृथिव्या अग्नै व्रतपते त्वं व्रतानां व्रतपंतिरसि या ममं तुन्रेषा सा त्विय (२०)

या तर्व तुनूरिय सा मियं सह नौ व्रतपते व्रतिनौंर्व्वतानि या ते अग्ने रुद्रिया तुनूस्तयां नः पाहि तस्यांस्ते स्वाहा या ते अग्ने-ऽयाश्या रंजाश्या हंराश्या तुनूर्वर्षिष्ठा गह्वरेष्ठोग्नं वचो अपांवधीं त्वेषं वचो अपांवधी इंस्वाहाँ॥ (२१)

त्वियं चत्वारि १शर्च॥

[88]

वित्तायंनी मेऽसि तिक्तायंनी मेऽस्यवंतान्मा नाथितमवंतान्मा व्यथितं विदेरिग्निर्नभो नामाग्ने अङ्गिरो यो उस्यां पृथिव्यामस्याऽऽयुंषा नाम्नेहि यत्तेऽनांधृष्टं नामं यज्ञियं तेन त्वाऽऽद्धेऽग्ने अङ्गिरो यो

द्वितीयंस्यां तृतीयंस्यां पृथिव्यामस्याऽऽयुंषा नाम्नेहि यत्तेऽनांधृष्टं नामं (२२)

यृज्ञियं तेन त्वाऽऽदंधे सि्र्हीरंसि महिषीरंस्युरु प्रथस्वोरु ते यृज्ञपंतिः प्रथतां ध्रुवाऽसिं देवेभ्यः शुन्धस्व देवेभ्यः शुम्भस्वेन्द्रघोषस्त्वा वसुंभिः पुरस्तांत्पातु मनोजवास्त्वा पितृभिदंक्षिणतः पातु प्रचेतास्त्वा रुद्रैः पृश्चात्पातु विश्वकंमा त्वा-ऽऽदित्यैरुत्तरः पातु सि्र्हीरंसि सपत्रसाही स्वाहां सि्र्हीरंसि सुप्रजावनिः स्वाहां सिर्ही- (२३)

-रंसि रायस्पोषविनः स्वाहां सिर्हीरंस्यादित्यविनः स्वाहां सिर्हीर्स्या वंह देवान्देवयते यर्जमानाय स्वाहां भूतेभ्यंस्त्वा विश्वायुंरिस पृथिवीं हर्ह ध्रुविक्षिदंस्यन्तिरक्षं हर्हाच्युतिक्षदंसि दिवं हर्हाग्रेर्भस्मांस्यग्नेः पुरीषमिस॥ (२४)

नामं सुप्रजावनिः स्वाहां सिर्होः पश्चंत्रिरशवा।————[१२]
युअते मनं उत युंअते थियो विप्रा विप्रस्य बृह्तो विप्श्चितः।
वि होत्रां दधे वयुनाविदेक इन्म्ही देवस्यं सवितुः परिष्टुतिः॥
सुवाग्देव दुर्यार् आ वंद देवश्रुतौ देवेष्वा घोषेथामा नो वीरो
जांयतां कर्मण्यों यर सर्वेऽनुजीवांम् यो बंहूनामसंद्वशी। इदं
विष्णुर्वि चंक्रमे त्रेधा नि दंधे पुदम्। समूढमस्य (२५)

पारसुर इरावती धेनुमती हि भूतर सूयवसिनी मनवे यशुस्यैं।

प्रेतमध्वरं कृत्पर्यन्ती ऊर्ध्वं यज्ञं नयतं मा जीह्नरतमत्रं रमेथां वर्ष्मन्पृथिव्या दिवो वां विष्णवुत वां पृथिव्या महो वां विष्णवुत वाऽन्तरिक्षाद्धस्तौ पृणस्व बहुभिवस्वैरा प्र यंच्छ् (२६)

व्यंस्कभ्राद्रोदंसी विष्णुंरेते दाधारं पृथिवीमभितों मयूखैं॥ प्राची

दक्षिणादोत स्व्यात्। विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्र वोचं यः पार्थिवानि विम्मे रजारंसि यो अस्कंभायदुत्तंर स्पधस्थं विचक्रमाणस्रोधोरुगायो विष्णो र्राटंमिस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः स्वप्ने स्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोधुवमंसि वैष्णवमंसि विष्णवे त्वा॥ (२७)

अस्य युच्छैकान्नचंत्वारिष्शर्च॥

कृणुष्व पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामेवा इसेन। तृष्वीमन् प्रसितिं द्रणानोऽस्तांसि विध्यं रक्षसस्तिपिष्ठैः॥ तवं भ्रमासं आशुया पंतन्त्यनुं स्पृश धृष्ता शोशुंचानः। तपूर्ध्ष्यग्ने

जुह्वां पतुङ्गानसंन्दितो वि सृंजु विष्वंगुल्काः॥ प्रति स्पशो वि सृंजु तूर्णितमो भवां पायुर्विशो अस्या अदंब्यः। यो नों दूरे अघशर्रसो (२८) यो अन्त्यग्ने मार्किष्टे व्यथिरा दंधर्षीत्। उदंग्ने तिष्ठ

या अन्त्यम् मााकष्ट् व्याथुरा दधवात्। उदम्न तिष्ठ् प्रत्याऽऽतंनुष्व् न्यंमित्रार्थं ओषतात्तिग्महेते। यो नो अरांतिश् समिधान चुक्रे नीचा तं धंक्ष्यतुसं न शुष्कम्ं॥ ऊर्ध्वो भंव प्रतिं विध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्व दैव्यांन्यग्ने। अवं स्थिरा तंनुहि यातुजूनां जामिमजांमिं प्र मृंणीहि शत्रून्ं॥ स तें (२९)

सुदिनांनि रायो द्युम्नान्यर्यो वि दुरो अभि द्यौत्। सेदंग्ने अस्तु सुभगंः

जानाति सुमतिं यंविष्ठ य ईवंते ब्रह्मणे गातुमैरंत्। विश्वान्यस्मै

सुदानुर्यस्त्वा नित्येन ह्विषा य उक्थेः। पिप्रीषित स्व आयुंषि दुरोणे विश्वेदंस्मै सुदिना साऽसंदिष्टिः॥ अर्चामि ते सुमृतिं घोष्य्वांख्यं ते वावातां जरता- (३०)

मियङ्गीः। स्वश्वांस्त्वा सुरथां मर्जयेमास्मे क्षत्राणि धारयेरनु द्यून्॥ इह त्वा भूर्या चेरेदुप त्मन्दोषांवस्तर्दीदिवा॰समनु द्यून्।

द्यून्॥ इह त्वा भूया चर्दुप् त्मन्दाषावस्तदााद्वाश्समनु द्यून्। कीर्डन्तस्त्वा सुमनंसः सपेमाभि द्युम्ना तंस्थिवाश्सो जनांनाम्॥ यस्त्वा स्वर्श्वः सुहिर्ण्यो अंग्न उपयाति वसुंमता रथेन। तस्यं त्राता भवसि तस्य सखा यस्तं आतिथ्यमांनुषग्जुजोषत्॥ महो र्रुजामि (३१)

बन्धुता वचोभिस्तन्मां पितुर्गोतंमादिन्वयाय॥ त्वं नों अस्य वचंसिश्चिकिद्धि होतंर्यविष्ठ सुऋतो दमूंनाः॥ अस्वप्रजस्तरणंयः सुशेवा अतंन्द्रासोऽवृका अश्रंमिष्ठाः। ते पायवंः सिप्रयंश्चो निषद्या-ऽग्ने तवं नः पान्त्वमूर॥ ये पायवो मामतेयं ते अग्ने पश्यंन्तो अन्धं दुंरितादरंक्षन्। रुरक्ष तान्थ्सुकृतो विश्ववेदा दिफ्सन्त इद्रिपवो ना हं (३२)

उभा शरसां सूदय सत्यतातेऽनुष्ठुया कृंणुह्यह्रयाण॥ अया तें अग्ने समिधां विधेम प्रति स्तोम रे शस्यमानं गृभाय। दहाशसों रक्षसंः पाह्यंस्मान्द्रुहो निदोऽमित्रमहो अवद्यात्॥ रुक्षोहणं वाजिनमाऽ-

ऽजिंघर्मि मित्रं प्रथिष्ठमुपं यामि शर्म। शिशांनो अग्निः ऋतुंभिः समिद्धः स नो दिवा (३३)

स रिषः पांतु नक्तम्॥ वि ज्योतिषा बृहता भांत्यग्निराविर्विश्वानि कृणुते महित्वा। प्रादेवीर्मायाः संहते दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षंस विनिक्षे॥ उत स्वानासों दिविषंन्त्वग्नेस्तिग्मायुंधा रक्षंसे हन्तवा उं।

मर्दे चिदस्य प्ररुंजन्ति भामा न वंरन्ते परिबाधो अर्देवीः॥ (३४) अघशर्रसः स तें जरतार रुजामि ह दिवैकंचत्वारिरशच॥

This PDF downloaded from http://stotrasamhita. was

github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io http://github.com/ stotrasamhita

http://stotrasamhita.github.io/about/